YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)
28 päivänä maaliskuuta 1996 *

Asiassa C-243/94,

jonka Sozielgericht Stuttgart (Saksa) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Alejandro Rincón Moreno

vastaan

Bundesanstalt für Arbeit

ennakkoratkaisun sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 (EYVL L 149, s. 2) 74 artiklan tulkinnasta, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna neuvoston 2.6.1983 antamalla asetuksella (ETY) N:o 2001/83 (EYVL L 230, s. 6), sellaisena kuin tämä on muutettuna neuvoston 30.10.1989 antamalla asetuksella (ETY) N:o 3427/89 (EYVL L 331, s. 1),

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. N. Kakouris (esittelevä tuomari) sekä tuomarit F. A. Schockweiler, P. J. G. Kapteyn, J. L. Murray ja H. Ragnemalm,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

julkisasiamies: M. B. Elmer,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies H. A. Rühl,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Moreno, edustajanaan Espanjan pääkonsulinviraston sosiaaliasioita käsittelevän osaston johtaja Angel González Maeztu,

— Saksan hallitus, asiamiehinään liittovaltion talousministeriön ministerineuvos Ernst Röder ja saman ministeriön asessori Gereon Thiele,

— Espanjan hallitus, asiamiehinään yhteisön oikeutta ja toimielimiä koskevan kansallisen koordinoinnin pääjohtaja Alberto José Navarro González ja valtion oikeudellisen osaston valtionasiamies Gloria Calvo Díaz,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen yksikön virkamies Maria Patakia ja oikeudellisessa yksikössä toimiva kansallinen virkamies Horstpeter Kreppel,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Morenon, edustajanaan Angel González Maeztu, Saksan hallituksen, asiamiehenään Ernst Röder, Espanjan hallituksen, asiamiehenään Gloria Calvo Díaz, Yhdistyneen kuningaskunnan, asiamiehenään barrister Philippa Watson ja komission, asiamiehinään Maria Patakia ja Horstpeter Kreppel, esittämät suulliset huomautukset 5.10.1995 pidetyssä istunnossa,

kuultuaan julkisasiamiehen 7.12.1995 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Sozialgericht Stuttgart on 29.8.1994 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 8.9.1994, esittänyt EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisen ennakkoratkaisukysymyksen sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 (EYVL L 149, s. 2) 74 artiklan tulkinnasta, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna neuvoston 2.6.1983 antamalla asetuksella (ETY) N:o 2001/83 (EYVL L 230, s. 6), sellaisena kuin tämä on muutettuna neuvoston 30.10.1989 antamalla asetuksella (ETY) N:o 3427/89 (EYVL L 331, s. 1, jäljempänä asetus N:o 1408/71).

2 Kysymys on tullut esiin Morenon ja Bundesanstalt für Arbeitin välisessä oikeudenkäynnissä, joka on pantu vireille viimeksi mainitun kieltäydyttyä maksamasta Morenolle perheavustusta tammi- ja helmikuulta 1993.

3 Moreno, joka on Espanjan kansalainen, on vuodesta 1966 alkaen 15.12.1992 saakka työskennellyt palkattuna työntekijänä Saksassa ja on tämän perusteella saanut Bundesanstalt für Arbeitilta perheavustusta kahdesta pojastaan, jotka opiskelivat Espanjassa.

4 Moreno irtisanottiin 15.12.1992. Työsopimuksen keston vuoksi irtisanomisessa oli Saksan lainsäädännön mukaan noudatettava tiettyä irtisanomisaikaa. Morenon suostumuksella tätä irtisanomisaikaa ei kuitenkaan noudatettu ja työnantaja maksoi hänelle korvauksen irtisanomisesta.

5 Tämän johdosta Bundesanstalt für Arbeit teki kaksi Morenoa koskevaa päätöstä 25.6.1969 annetun *Arbeitsförderungsgesetz*in (BGB*l.* I, s. 582, jäljempänä AFG) nojalla, sellaisena kuin se on muutettuna.

6 Bundesanstalt für Arbeit päätti ensinnäkin AFG: n 117 pykälän 2 ja 3 momentin nojalla keskeyttää Morenon oikeuden saada työttömyyskorvausta 16.12.1992—21.2.1993. Näiden säännösten mukaan työttömän henkilön oikeus saada työttömyyskorvausta keskeytetään ajaksi, jonka pituus riippuu työnantajan maksaman korvauksen määrästä, jos hänen työsopimuksensa on päättynyt irtisanomisaikaa noudattamatta ja työnantaja maksaa hänelle korvauksen.

7 Bundesanstalt für Arbeit päätti toiseksi, että Morenoon on sovellettava AFG:n 119 ja 119a pykälän säännöksiä karenssiajasta 16.12.1992—9.3.1993. Näissä säädetään, että jos työntekijä on itse eronnut työstä tai jos työsuhteen päättymisen syynä on hänen työsopimuksen vastainen käytöksensä ja hän on täten joko tahallisella tai törkeän huolimattomalla teollaan itse aiheuttanut työttömyyden, hänellä ei ole oikeutta saada työttömyyskorvausta tiettynä karenssiaikana.

8 Työtön henkilö säilyttää kuitenkin työttömyyskorvauksen keskeyttämisen aikana ja karenssiaikana oikeutensa sairausvakuutukseen *Sozialgesetzbuch V*:n 19 pykälän 2 momentin ja AFG:n 155 ja 155a pykälän nojalla ja oikeutensa AFG:n 165 pykälän mukaiseen tapaturmavakuutukseen.

9 Bundesanstalt für Arbeit on 6.4.1993 tekemällään päätöksellä kieltäytynyt maksamasta Morenolle perheavustusta tammi- ja helmikuulta 1993 sillä perusteella, että asetuksen N:o 1408/71 74 artiklassa asetetaan perheavustuksen myöntämisen edellytykseksi, että työttömyyskorvausta todella maksetaan sille, jota asia koskee.

Koska Morenolle ei Bundesanstalt für Arbeitin toimenpiteiden johdosta maksettu työttömyyskorvausta riidanalaisena ajanjaksona, hänelle ei voitu myöntää perheavustustakaan.

10 Koska Morenon asiasta tekemä valitus hylättiin, hän nosti Sozialgericht Stuttgartissa kanteen, jossa hän pääasiallisesti vaati, että hänen oikeutensa saada perheavustusta on säilytettävä sekä keskeyttämisen aikana että karenssiaikana, koska nämä ajanjaksot vähennetään työttömyyskorvauksen kokonaiskestoajasta, joten hänen on tämän vuoksi katsottava saavan asetuksen N:o 1408/71 74 artiklan tarkoittamaa työttömyysetuutta. Tämä pitää paikkansa erityisesti karenssiajan osalta, koska hän sen aikana kuuluu pakolliseen sairausvakuutusjärjestelmään edellä mainittujen *Sozialgesetzbuch V*:n ja AFG:n säännösten nojalla.

11 Koska Sozialgericht Stuttgart katsoi, että riita-asian ratkaisu riippuu asetuksen N:o 1408/71 74 artiklan tulkinnasta, se päätti lykätä asian ratkaisemista ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Onko asetuksen (ETY) N:o 1408/71 74 artiklaa tulkittava siten, että 'työttömällä, joka oli aiemmin palkattu työntekijä ja joka saa työttömyysetuuksia jäsenvaltion lainsäädännön mukaan' tarkoitetaan myös niitä Arbeitsamtille ilmoittautuneita työttömiä, joiden oikeus saada työttömyyskorvausta on keskeytetty sen johdosta, että työnantajan työsuhteen päättymisestä Arbeitsförderungsgesetzin 117 pykälän nojalla maksama korvaus on otettu huomioon tai sen johdosta, että heihin sovelletaan AFG:n 119 pykälän mukaista karenssiaikaa?"

12 Asetuksen N:o 1408/71 74 artiklan mukaan "työttömällä, joka oli aiemmin palkattu työntekijä —— ja joka saa työttömyysetuuksia jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, on toisessa jäsenvaltiossa asuvien perheenjäsentensä osalta oikeus perheetuuksiin, joista säädetään ensiksi mainitun jäsenvaltion lainsäädännössä, niin kuin he asuisivat tässä valtiossa — —".

13 Tästä säännöksestä seuraa, että työttömän on saatava jäsenvaltion eli nyt käsiteltävänä olevassa asiassa Saksan lainsäädännön nojalla työttömyysetuutta, jotta hänellä olisi oikeus saada toisessa jäsenvaltiossa asuvien perheenjäsentensä osalta perheavustuksia.

14 Tässä tapauksessa on siis harkittava, onko kantajan katsottava saavan tämän säännöksen tarkoittamaa työttömyysetuutta, vaikka Bundesanstalt für Arbeit ei riidanalaisena ajanjaksona maksanutkaan hänelle työttömyysetuutta, koska sen maksaminen oli päätetty keskeyttää ja hänelle oli määrätty karenssiaika.

Keskeyttäminen

15 Keskeyttämisajan osalta on todettava, että vaikka toimivaltainen toimielin ei maksanut kantajalle työttömyysetuutta, hän sai työnantajaltaan korvauksen työsopimuksen irtisanomisen johdosta. On siis kysyttävä, voidaanko tätä korvausta pitää asetuksen N:o 1408/71 74 artiklan tarkoittamana työttömyysetuutena.

16 Yhteisöjen tuomioistuin on useaan otteeseen todennut, että etuutta voidaan pitää sosiaaliturvaetuutena, jos se on myönnetty lainsäädännössä määritellyn tilanteen johdosta ilman yksittäistapaukseen liittyvää ja harkinnasta riippuvaa henkilön tarpeiden arviointia ja jos se liittyy johonkin asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdassa nimenomaisesti lueteltuun sosiaaliturvajärjestelmän alan kattamaan vakuutustapahtumaan (ks. erityisesti asia C-66/92, Acciardi, tuomio 2.8.1993, Kok. 1993, s. I-4567, 14 kohta; asia C-111/91, komissio v. Luxemburg, tuomio 10.3.1993, Kok. 1993, s. I-817, 29 kohta; asia C-78/91, Hughes, tuomio 16.7.1992, Kok. 1992, s. I-4839, 15 kohta, ja yhdistetyt asiat 379/85, 380/85, 381/85 ja 93/86, Giletti ym., tuomio 24.2.1987, Kok. 1987, s. 955, 11 kohta).

17 Tämän osalta asiakirja-aineistosta ilmenee, että työpaikkansa menettäneellä työntekijällä on Saksan oikeusjärjestyksen mukaan periaatteessa oikeus saada työttömyyskorvausta. AFG:n 117 pykälässä kuitenkin säädetään, että tämä oikeus

keskeytetään, jos työnantaja on päättänyt työsuhteen irtisanomisaikaa noudattamatta ja työntekijälle on sen johdosta maksettu korvaus tai hänelle on syntynyt oikeus korvauksen saamiseen.

18 Seuraavaksi on todettava ensinnäkin, että AFG:n 117 pykälän mukaan tämän korvauksen määrä otetaan huomioon keskeytyksen pituutta määrättäessä ja toiseksi, että korvauksen keskeyttämisen käsite jo itsessään pitää sisällään sen, että oikeus etuuteen säilyy, mutta että toimivaltainen toimielin jatkaa sen maksamista vasta keskeytysajan päätyttyä.

19 Kuten Saksan hallitus on vahvistanut, AFG:n 117 pykälässä tarkoitettu korvaus on siis osittain saatu sen työttömyyskorvauksen sijasta, johon työttömällä periaatteessa on oikeus. Tästä seuraa, että korvaus liittyy suoraan asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun sosiaaliturvajärjestelmän kattamaan vakuutustapahtumaan eli työttömyyteen, ja että se voidaan siten rinnastaa asetuksen N:o 1408/71 74 artiklassa tarkoitettuun työttömyysetuuteen.

20 Tämän johdosta AFG:n 117 pykälässä tarkoitetun kaltaista korvausta irtisanomisesta on pidettävä asetuksen N:o 1408/71 74 artiklassa tarkoitettuna työttömyysetuutena.

Karenssiaika

21 Morenolle määrätyn karenssiajan osalta on harkittava, onko tämän toimenpiteen katsottava tarkoittavan, että Moreno ei enää saa työttömyysetuutta.

22 On huomattava, että asetuksen N:o 1408/71 74 artiklassa käytetään ilmaisua "työttömyysetuudet" tekemättä eroa rahana maksettavien etuuksien ja muiden etuuksien välillä eikä siinä aseteta säännöksen soveltamisen edellytykseksi, että sen, jota asia koskee, olisi saatava kaikki toimivaltaisen valtion lainsäädännössä säädetyt

etuudet työttömyysajalta. Tässä säännöksessä ei siis aseteta mitään työttömyysetuuden luonnetta koskevia vaatimuksia.

23 Näin ollen tapauksessa, jossa työtön, jonka oikeus saada rahana maksettavaa työttömyysetuutta on keskeytetty karenssiajaksi, kuuluu toimivaltaisen valtion lainsäädännön mukaan edelleen sairaus- ja tapaturmavakuutusjärjestelmään, on asetuksen N:o 1408/71 74 artiklassa käytetyn ilmaisun "työttömyysetuudet jäsenvaltion lainsäädännön mukaan" katsottava tarkoittavan myös tällaisia etuuksia.

24 Tästä seuraa, että työttömän, joka karenssiaikana edelleen kuuluu sairaus- ja tapaturmavakuutusjärjestelmään kansallisen lainsäädännön nojalla, on katsottava saavan asetuksen N:o 1408/71 74 artiklan tarkoittamaa työttömyysetuutta.

25 Kaiken edellä esitetyn perusteella kansallisen tuomioistuimen esittämään kysymykseen on vastattava siten, että asetuksen N:o 1408/71 74 artiklaa on tulkittava siten, että "työttömällä, joka oli — — työntekijä — — ja joka saa työttömyysetuuksia jäsenvaltion lainsäädännön mukaan" tarkoitetaan myös sellaisia toimivaltaisen kansallisen viranomaisen rekisteröimiä työttömiä, joiden oikeus saada työttömyyskorvausta on keskeytetty sen vuoksi, että työnantajan maksama korvaus työsuhteen päättymisestä irtisanomisaikaa noudattamatta on otettu huomioon, tai sen vuoksi, että heillä ei ole oikeutta rahana maksettavaan työttömyysetuuteen karenssiajalta, mutta jotka kuitenkin karenssiaikana kuuluvat sairaus- ja tapaturmavakuutusjärjestelmään toimivaltaisen valtion lainsäädännön nojalla.

Oikeudenkäyntikulut

26 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Saksan, Espanjan ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksille ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansalli-

sessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on ratkaissut Sozialgericht Stuttgartin 29.8.1994 tekemällä päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 74 artiklaa, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna neuvoston 2.6.1983 antamalla asetuksella (ETY) N:o 2001/83, sellaisena kuin tämä on muutettuna neuvoston 30.10.1989 antamalla asetuksella (ETY) N:o 3427/89, on tulkittava siten, että "työttömällä, joka oli — — työntekijä — — ja joka saa työttömyysetuuksia jäsenvaltion lainsäädännön mukaan" tarkoitetaan myös sellaisia toimivaltaisen kansallisen viranomaisen rekisteröimiä työttömiä, joiden oikeus saada työttömyyskorvausta on keskeytetty sen vuoksi, että työnantajan maksama korvaus työsuhteen päättymisestä irtisanomisaikaa noudattamatta on otettu huomioon, tai sen vuoksi, että heillä ei ole oikeutta rahana maksettavaan työttömyysetuuteen karenssiajalta, mutta jotka kuitenkin karenssiaikana kuuluvat toimivaltaisen valtion lainsäädännön nojalla sairaus- ja tapaturmavakuutusjärjestelmään.

Kakouris Schockweiler Kapteyn Murray Ragnemalm

Julistettiin Luxemburgissa 28 päivänä maaliskuuta 1996.

R. Grass C. N. Kakouris

kirjaaja kuudennen jaoston puheenjohtaja